

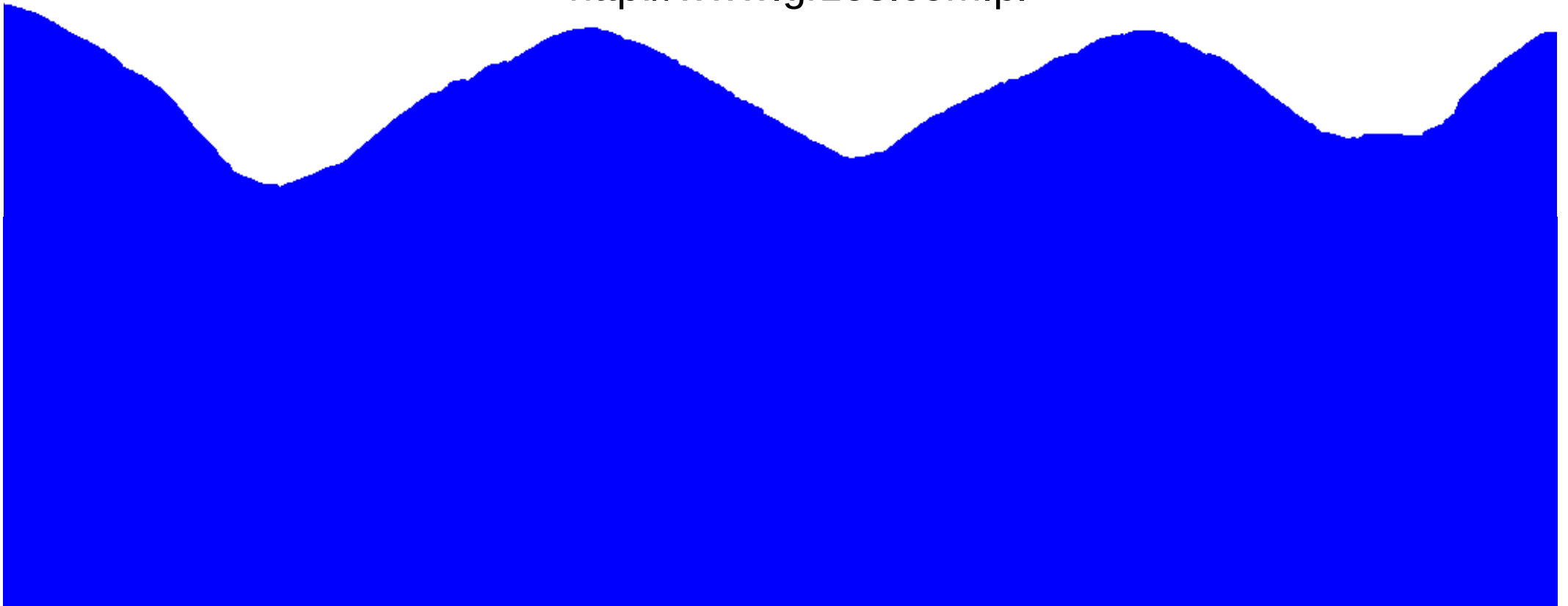
Historia powodzi na Wiśle

w świetle tablic wielkich wód

Marek Grześ
Instytut Geografii
UMK

marek@grzes.com.pl

<http://www.grzes.com.pl>

Warszawa
Olsztyn
Gdańsk

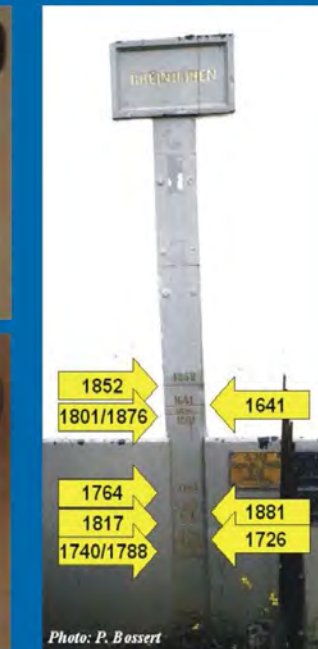
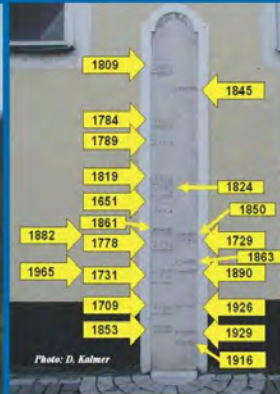
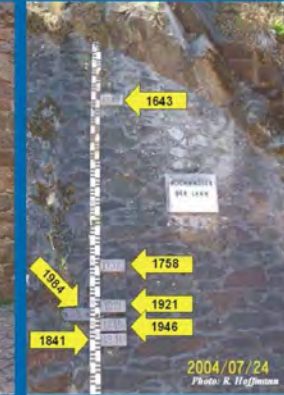
**POWÓDŹ !
OBJAZD**

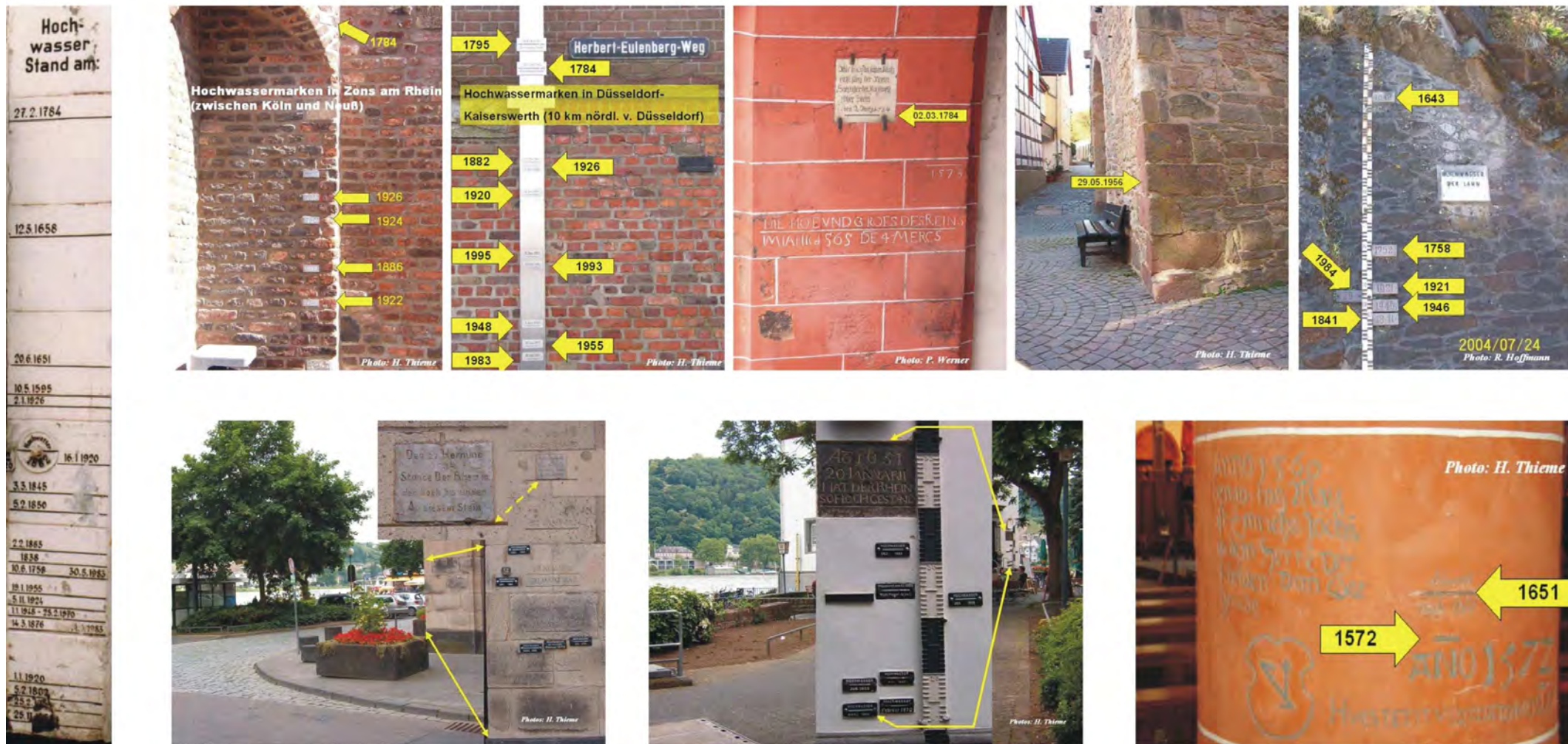
DROGI 1

DO CENTRUM TORUNIA

Historyczne znaki wielkich wód

Historyczne znaki wielkich wód na RENIE

Dobrzyków ; ZALANY W STYCZNIU 1982 roku

COFKA ST.W. WŁOCŁAWEK, km 625

Table 1

Vistula River – observed water level amplitudes on the selected water gauges

River course (km)	WATER GAUGE	November–April					May–October					Nov. October	A (km ²)
		HWL (cm)	Month year	LWL (cm)	Month year	WL (cm)	HWL (cm)	Month year	LWL (cm)	Month year	WL (cm)	WL (cm)	
166	KARSY	640	03.1947	50	12.1973	590	844	07.1934	44	09.1973	800	800	19.857
240.8	KOŁO	642	03.1907	84	02.1947	558	672	07.1960	72	10.1946	600	600	30.718
268.4	SANDOMIERZ	688	03.1937	115	11.1951	573	748	07.1934	102	09.1982	646	646	31.846
287.6	ZAWICHOST	794	30.1855	188	11.1846	606	786	07.1813	181	07.1889	605	613	50.732
372.5	PULAWY	767	03.1907	128	12.1977	639	848	07.1813	131	09.1982	717	720	57.264
393.7	DEBLIN	730	03.1940	80	12.1924	650	613	06.1962	66	06.1925	647	664	68.234
513.3	WARSZAWA	776	02.1903	106	12.1959	670	855	07.1844	140	09.1982	715	749	84.857
551.5	MODLIN	866	04.1942	214	01.1933	652	872	06.1962	235	06.1934	637	658	160.263
586.9	WYSOGRÓD	791	02.1966	208	11.1965	583	764	06.1962	215	08.1964	549	583	160.635
632.4	PŁOCK	948	01.1982	151	11.1892	797	850	07.1844	190	08.1947	660	797	169.494
679.4	WŁOCŁAWEK	838	03.1924	150	30.1980	688	812	06.1962	100	08.1979	712	738	172.389
724.7	TORUŃ	979	03.1871	110	12.1892	868	879	06.1962	146	10.1947	722	868	181.033
774.9	FORDON	875	03.1924	121	12.1892	754	824	06.1962	136	08.1904	688	754	186.764
806.8	CHEŁMNO	958	03.1946	112	12.1896	846	876	06.1962	128	08.1963	748	846	187.399
867.0	KORZENIEWO	1106	03.1877	130	12.1959	976	876	06.1962	137	09.1863	739	976	192.430
886.6	MAŁAWSKI CYPEL	1094	03.1855	42	12.1953	1052	901	06.1962	78	08.1963	823	1052	194.172
908.6	TCZEW	1210	03.1816	178	12.1933	1032	1020	06.1962	166	08.1930	854	1044	194.376
931.2	GDAŃSKA GŁ.	1113	03.1924	432	12.1959	681	928	08.1980	488	09.1942	480	681	194.414
936.0	PRZEGALINA	797	03.1924	417	01.1913	380	796	08.1980	443	10.1939	353	380	194.419
938.7	ŚWIBNO	750	03.1956	413	02.1897	337	696	08.1980	431	10.1898	265	337	194.422

HWL – HIGHEST OBSERVED WATER LEVEL

LWL – LOWEST OBSERVED WATER LEVEL

WL – OBSERVED WATER AMPLITUDE (November–April, May–October, November–October)

A – BASIN AREA in km²

After: Hydrological yearbooks of Surface Waters. The Vistula basin and coast region east of the Vistula River. Institute of Meteorology and Water Management Ed. by Wydawnictwa Komunikacji i Łączności Warszawa

Lokalizacja znaków wielkich wód

Historyczne znaki wieklich wód w Krakowie (Kazimierz). Ścianę rozebrano w 2004 roku.

Znaki wielkiej wody w Krakowie

Budowla	Data powodzi	Opis znaku wielkiej wody
Klasztor Norbertanek	VII 1593 VIII 1697 26 VIII 1813	„... po lewej stronie bramy prowadzącej do klasztoru od strony Krakowa (obecnie od strony Rudawy)." Dwie tablice powodziowe, które ufundowała Ksieni Zakonu Panien Norbertanek - Zofia Ottfinowska. "DLA WIADOMOŚCI: W R. 1593 W MIESIĄCU LIPCU W ROKU 1697 W MIESIĄCU SIERPNIU WYLEW WODY BYŁ WIĘKSZY O 20 CALI NAD WYLEW DNIA 26 SIERPNIA R 1813 ZDARZONY POMNIKIEM PONIŻEJ POŁOŻONYM OPISANY". „Tablica górna upamiętnia dwie powodzie, które wystąpiły w roku 1593 i w 1697 r. W roku 1593, dnia „1 lipca zaczął wielki deszcz w Krakowie i okolicy padać i trwał całe 48 godzin bez przerwy, a zatem trzeciego dnia nastąpiła powódź Wisły, jakiej wedle pamięci ludzkiej nie wiedziano, jak wielu myślało.(...) Mniszki z oczywistego od wody niebezpieczeństwa wyratowane zostały na łodziach doprowadzonych w nocy do okien." (wg. zapisu księdza Wielewickiego)." „30 cm poniżej, a 2 m nad ziemią Z. Ottfinowska myśląc o ostrzeżeniu przyszłych pokoleń umieściła tablicę z napisem "EUFEMIA Z JAŻÓW OTTFINOWSKA XIENI KONWENTU ZWIERZYNIECKIEGO POTOMNOŚCI IŻ WYLEW WODY DNIA 26-GO SIERPNIA 1813 BYŁ DO TEGO PUNKTU"

Największa historyczna powódź na Górnej i Środkowej Wiśle

R.E. 1813. DNIA 20 SIERPNIA
BYŁA POWODŹ NIEPAMIĘTNA
KOŚCIÓŁ TEN WODA ZAŁAŁA
W WYSOKOŚCI PÓŁTORA ŁOKCIA
A KLASZTOR ŁOKCI PÓLTRZECIA

2004/04/20

2. *Alnus incana* (L.) Mill. var. *incana*
 Leaves elongated, serrated, bases 72 each, veins
 of leaves. Branches brown, inflorescence
 catkins in the axils of the leaves.
 Flowers small, greenish-yellow, 1/2 inch
 long. Fruit small, greenish-yellow, 1/2 inch
 long. Bark smooth, greyish-brown.
 Wood hard, white, with a greenish
 tinge. Used for fuel, and for
 the manufacture of charcoal.
 It is also used for the
 manufacture of paper, and
 for the manufacture of
 the frames of ships.

Znaki wielkiej wody w Krakowie c.d

Dawny budynek Mateusza Dubieckiego na ul. Koletek, w sąsiedztwie klasztoru OO. Bernardynów	26 VIII 1813	„Na budynku nr 9 na ścianie zewnętrznej, po prawej stronie od wejścia, na wysokości 1,60 m nad chodnikiem znajduje się tablica z napisem "Roku Pańskiego 1813, dnia 26 sierpnia niezmierna obfitość deszczów 72 godzin padających..."
Budynek poklasztorny klasztoru p.w. Św. Kolety, obecna siedziba Medycznego Studium Zawodowego Nr 4 im.J.Dietla.	26 VIII 1813	„W najstarszej części obiektu, w lewym skrzydle dostępnym od dziedzińca wewnętrznego, w pomieszczeniu gospodarczym istnieje do dziś tablica powodziowa. Umieszczona jest we wnęce zamurowanych drzwi prowadzących dawniej z Sali klasztornej siostr Koletek do kaplicy. (...) Napis na niej brzmi: "MIARA WODY W ROKU 1813 DNIA 26 SIERPNIA FONDATORKA WIKTORYIA GALLI". (Z uwagi na lokalizację dostęp do tablicy jest utrudniony). "
klasztor św. Agnieszki - jedyny formalny konwent bernardynek w całej Polsce, w sąsiedztwie klasztoru Koletek	20 VII 1670 1671	„Z tego okresu zachował się tylko fragment budynku klasztornego z murem. Właśnie na murze umieszczona została tablica informująca o powodziach, które nawiedziły Kraków blisko 50 lat później. Napis głosi: "1671 20 LIPCA - GDY DZIEŃ św. MAGDALENY GORĄCĄ ROSĄ NAPEŁNI POWIETRZE - CIESZY SIĘ WISŁA PODNOSZĄC GŁOWĘ (...)"'. Na tablicy widnieją dwa znaki wysokości wód powodziowych. Niższy znak - palec wskazujący ręki, odnosi się do powodzi z roku 1670, wyższy do 1671 r. Tablica jest najstarszą zachowaną tablicą powodziową w Krakowie

Znaki wielkiej wody w Krakowie c.d

plac na Groblach u podnóża Wawelu	23 VIII 1813 - największa powódź zarejestrowana w Krakowie od XVIII w. 12-18 VII 1903 21, 22 II 1876	„Tuż na narożniku budynku dawnego browaru królewskiego (obecnie budynek z numerem 1) znajdują się trzy tablice powodziowe.” Najwyżej, bo na 2,15 m od chodnika umieszczona jest tablica następującej treści: "PAMIĘTNIK - WYLEW WODY RZEKI WISŁY W ROKU 1813 DNIA 23 SIERPNIA DO PUNKTU WSKAZUJĄCEGO RĘKI UMIESZCZONY PRZEZ KUPCÓW, POD TEN CZAS TRUDNIĄCYCH SIĘ HANDLEM DRZEWA" "WYLEW 12-18 LIPCA 1903 R." Niższa tablica jest pamiątką powodzi, która miała miejsce w 1903 R. "WYLEW WODY D:21 I 22 LUTEGO 1876 R." „66 cm nad chodnikiem umieszczona jest trzecia tablica z napisem: j.w. Jest to jedyna tablica dotycząca powodzi zimowej, tzw. zatorowej!
kościół Bożego Miłosierdzia, „na małym placyku, na rogu ulic Smoleńsk Felicjanek"	26 VIII 1813	„WYLEW WODY BYŁ WIELKI (DNIA 26 SIERPNIA 1813 R.) DO PUNKTU WSKAZUJĄCEJ RĘKI." „Wewnątrz kościoła, na prawej ścianie - tuż obok ołtarza głównego zachowała się w bardzo dobrym stanie marmurowa tablica z rysunkiem dłoni z wyprostowanym palcem wskazującym, która pokazuje poziom wody w czasie powodzi. Poniżej napis: j. w."

Znaki wielkiej wody w Krakowie c.d

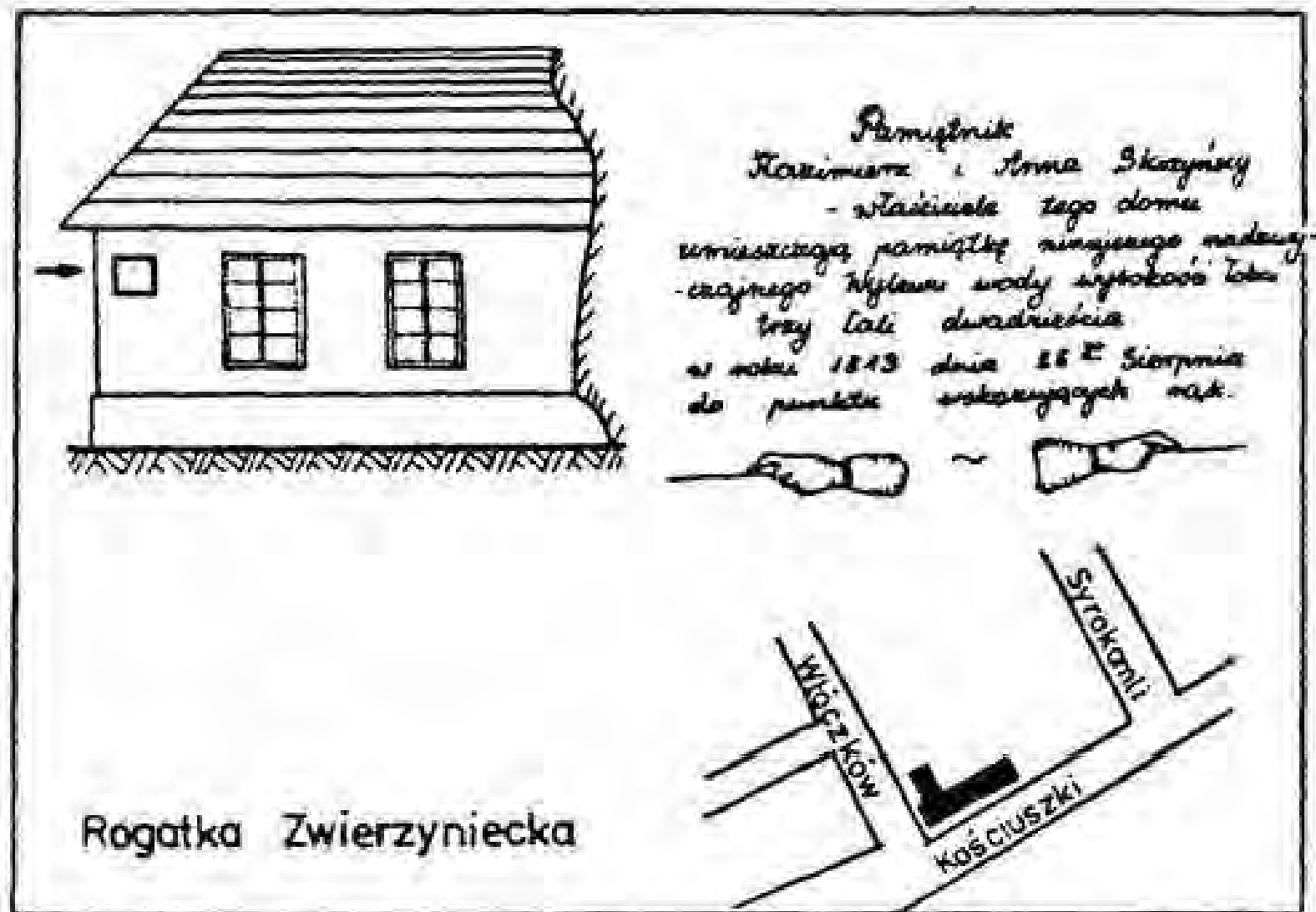
budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, przy ul. Piłsudskiego 27	1903 1899	„Na budynku tym, od strony chodnika znajdują się dwie tablice . Jedną, po prawej stronie budynku na wysokości 1,25 m nad terenem dotyczy powodzi z 1903 r., a poziom wody oznaczony został obustronną strzałką z kropką pośrodku. Nieco w lewo, tuż nad terenem na filarze budynku znajduje się druga tablica, upamiętniająca poziom wody w czasie powodzi w 1899 r.”
klasztor ks. Misjonarzy na Stradomiu	1813	„Za budynkami i kościołem rozciągają się piękne ogrody, w których na domku przylegającym do kościoła była tablica informująca o powodzi 1813 r. Niestety domek wraz z tablicą został wyburzony. ”
klasztor obserwatorów reguły św. Franciszka - Ojców Bernardynów	26 VIII 1813 12 VII 1903	„ W kościele - na pierwszym filarze po prawej stronie nawy głównej umieszczona jest na wysokości 1,5 m od posadzki tablica powodziowa z czarnego marmuru z napisem: "RP.1813 DNIA 26 SIERPNIA BYŁA POWÓDŹ NIEPAMIĘTNA KOŚCIÓŁ TEN WODA ZALAŁA W WYSOKOŚCI PÓŁTORA ŁOKCIA, A KLASZTOR ŁOKCI PÓŁTRZECIA" (łokieć ok. 57 cm)." „na dziedzińcu wewnętrznym, po jego prawej stronie umieszczono tablicę upamiętniającą: "WYLEW WISŁY 12/7 1903 R.", a poziom wody oznaczono strzałką. Ponadto w murach budynku klasztornego, (...) znajdują się otwory, które wybito w celu odprowadzenia i osuszenia korytarzy po powodzi 1903 r.”

Znaki wielkiej wody w Krakowie c.d

dzielnica Podgórze, ul. Sokolska 13 i ul. Kącik 9	12 VII 1903	Zachowały się dwie tablice powodziowe : „na budynku znajdującym się bezpośrednio za bulwarami wiślanymi i mostem im. Piłsudskiego (ul. Sokolska 13, róg Cekiery) tuż po lewej stronie wejścia do budynku na wysokości 93 cm od chodnika. Druga umieszczona jest w pobliżu mostu Powstańców Śląskich, na budynku nr 9 przy ul. Kącik. Dolna krawędź tablicy znajduje się 88 cm nad chodnikiem. Na obu tablicach znajduje się napis: "W.WISŁY W 1903 R.12/7". Poziom wody jaki osiągnęły wody powodziowe został oznaczony poziomą kreską".
--	-------------	---

Największa historyczna powódź na Górnjej i Środkowej Wiśle

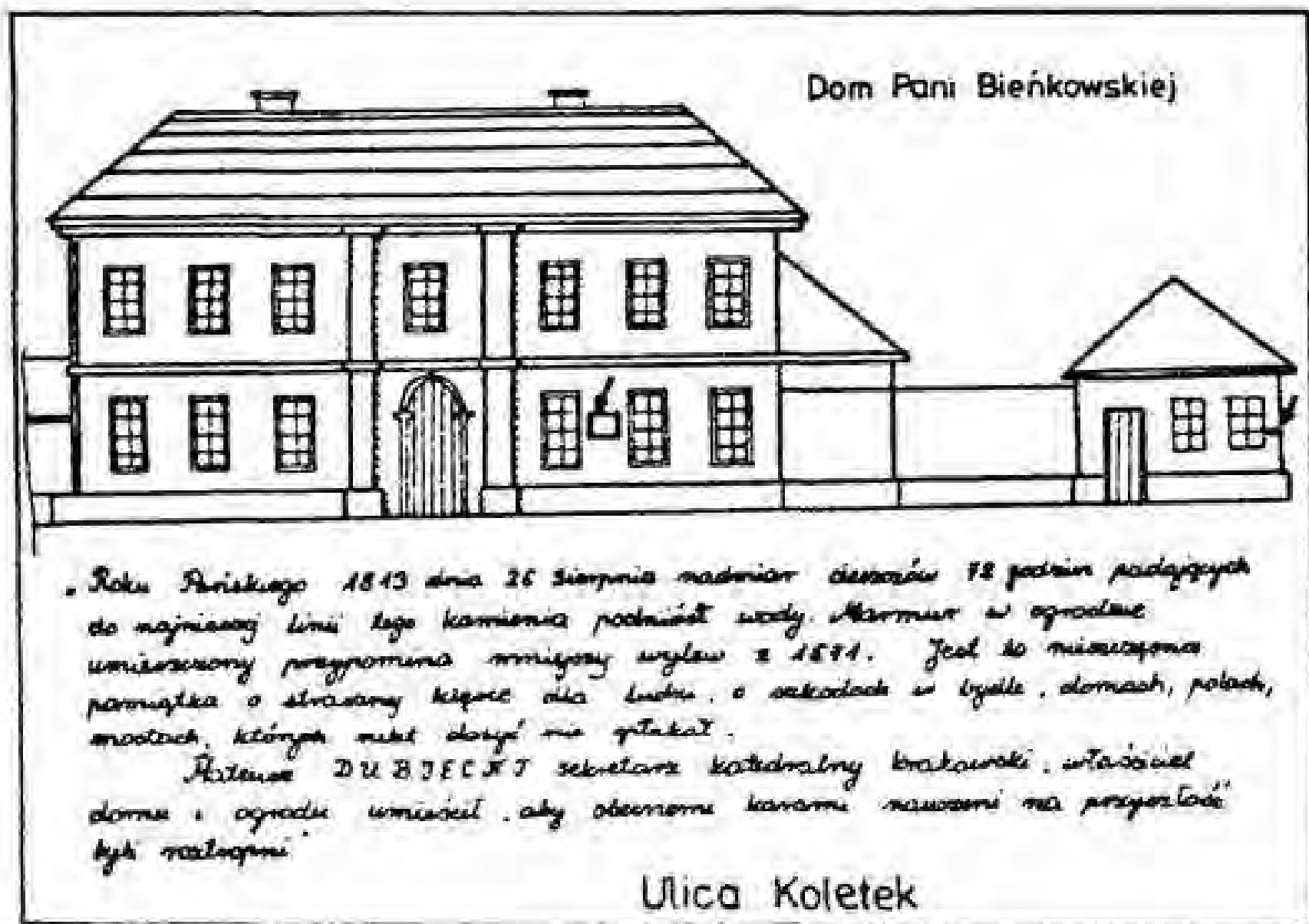

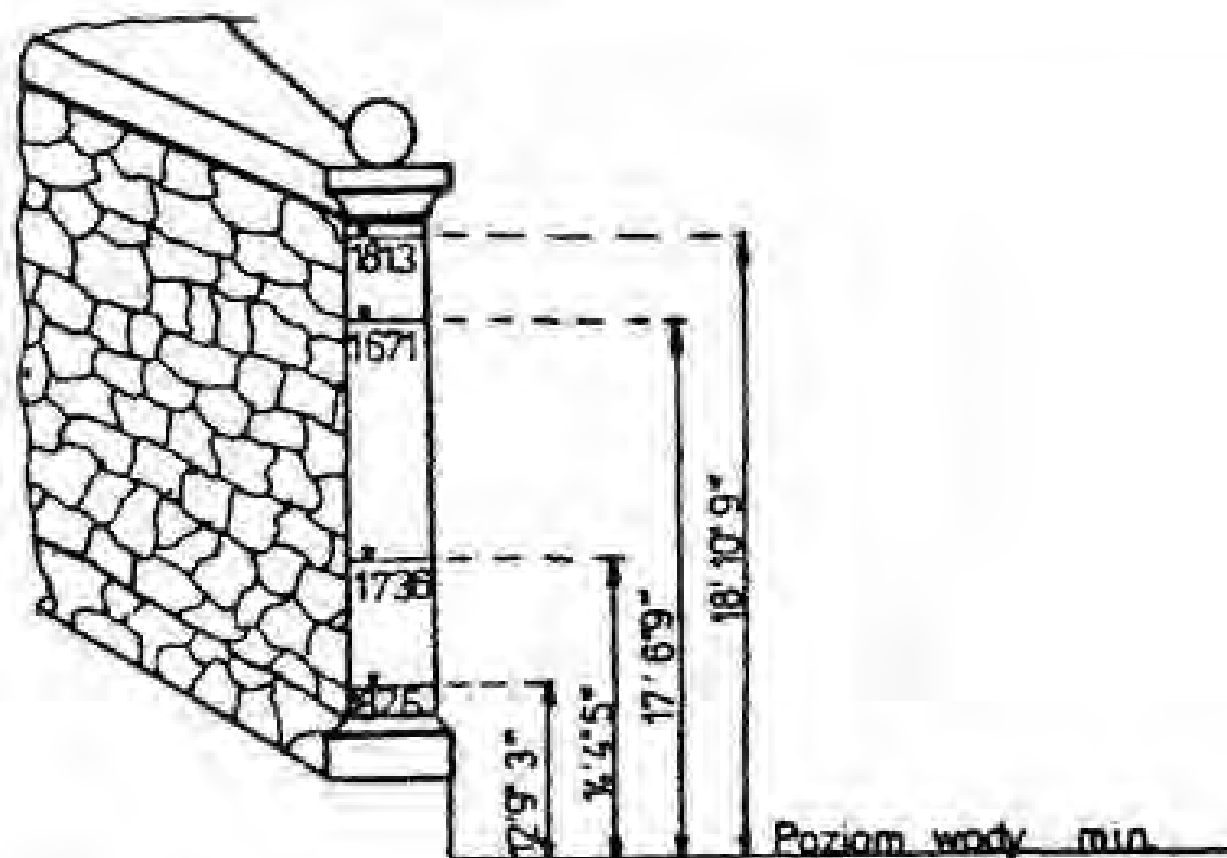
Rys.8. Tablica powodziowa z roku 1813 umieszczona na Rogatce Zwierzynieckiej

Największa historyczna powódź na Górnej i Środkowej Wiśle

Eufemia z Jaxow
C.T.F.F.N.O.W.S.K.A
Kieni Konwentu
Zwierzynieckiego
Potomności
Jz wylew Wisły dnia 26
Sierpnia 1813 R^u
był do tego punktu —

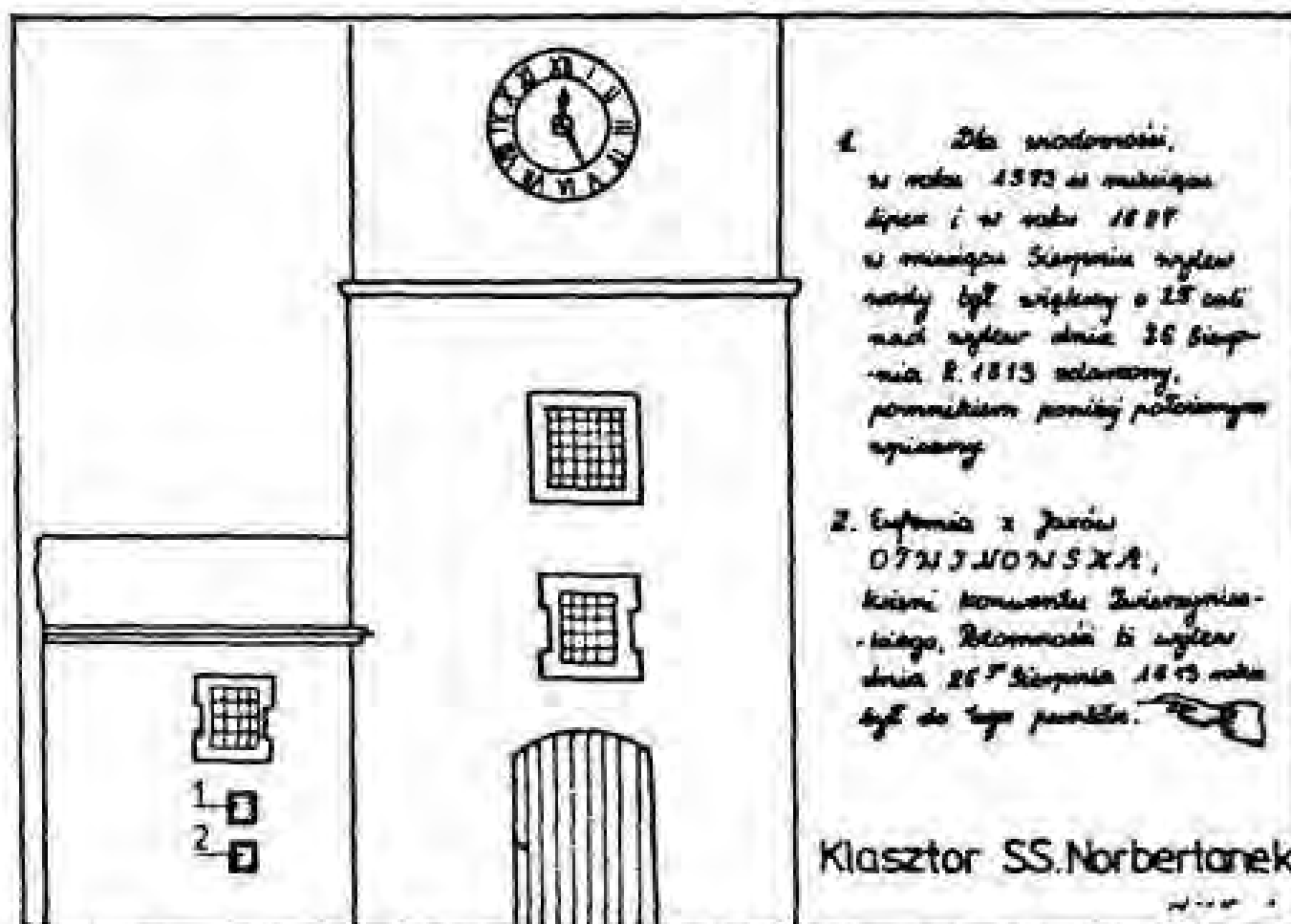

Rys.5. Tablice powodziowe z lat 1671, 1813, umieszczone na murze domu pani Bienkowskiej przy ul. Kołek

Słup kamienny w pobliżu kościoła św Agnieszki

Wylew wody
d: 21 i 22 lutego
1876 r.

Rys.2. Tablice powodziowe z lat 1597, 1697, 1813, umieszczone na murze klasztoru ss. Norbertanek

WYLEW

12-13 LIPCA

R 1903

WYLEW WISŁY

12/7 1903 R.

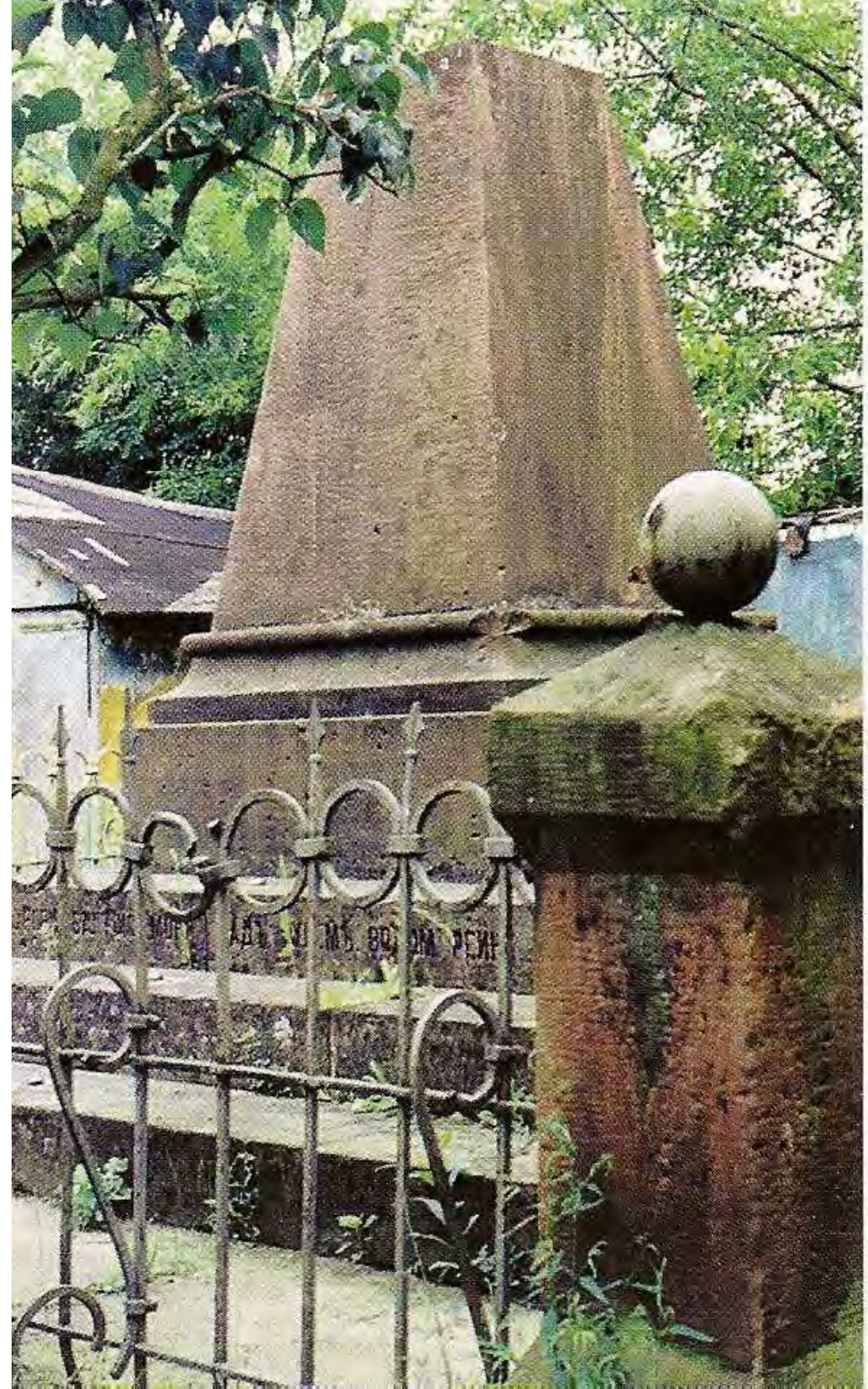

Lokalizacja znaków wielkich wód

POWODZIE W POLSCE od X do XIX wieku
Floods in Poland from 10th to 19th century

WIEK Century	LATA Years	Ilość Count
X	988	1/0*
XI	1097	1/0*
XII	1118, 1125, June 1151, 1152*, 1158*	5/3*
XIII	1219, 1221, 1235, 1253, 1255, 1269, 1270, 1281, 1299	9/0
XIV	1304, 1310, 1312*, 1316, 1320, 1328, 1337*, 1342, 1347* (21 September), 1350, 1351, 1359, 1366*, 1367, 1368, 1370, 1372, 1374, 1376*, 1379, 1385, 1387, 1388 (February-March*), 1394*, 1395*, 1396, 1398*	26/10*
XV	1400, 1403*, 1404, 1405, 1407*, Spring 1408*, 1409, 1412*, 1413, 1414, Spring 1415*, 1415*, Summer 1416*, 1417, 1421*, 1426, 26 Marc, Summer and Autumn 1427*, 1428*, 1 April 1430*, 1432, 1434*, 1437, 1438, 1440, 1441, 1444, 1445, 1446, 1449, 11451, 1452, 1453, 1454, 30 March – 6 April 1455*, 21-27 March 1456*, March 1457*, March 1459*, 1462*, 20 March 1463*, 1464, 1465, 16 Nov. 1465*, 2 February – 1 April 1466*, 1467, 1468, 1470*, 10 February- 1 April 1466*, 1467, 1468, 1470*, 10 Febr. 1472*, 1473, April 1474*, 1475*, 1476*, 1477, 8 Sept. 1479*, 1481, 8 July 1482*, 1486, 1488, 1491, 22 August 1493*, 1494, 1496, 1497	67/31*
XVI	1500, 1501, 1502, 1503, 1504*, 1505*, 1507, 1508, 2 June 1509*, 1510, 1512, 28 March 1514*, 4 March 1514*, 4 March 1515*, 1516, Spring and Autumn 1517, 1520*, 1522, 1523, March 1524*, March 1526*, July – September 1527*, August 1528*, 7 March 1529*, 1530, 1531, 1532, 3 March 1529*, 1530, 1531, 1532, 3 March 1533*, 1534*, 1535, 1536, 1537, 1639*, 15 – 22 February 1540*, 1541, August 1542*, 23 March 1543*, Winter 1544*, 1545, 154, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 6 April 1557*, 150, 1562*, 1563, 1564, 20 March 1565, 1566, 1567, 1568, 1569, 18 February 1570*, Spring 1571*, 9 January 1572*, 1573, 1574, 1575, 1576, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 8 January – 11 February 1584*, 1585*, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590*, 1591, 1591, 1592, July 1593*, 1594, 24 March 1595*, 1596, 1598, 1599*	88/32*
XVII	1600, 1601, 1602, 1605, 1606, 1607, 1611, 1612, 1613, 1617, 1622, 1624, 1635, 1639, 1651, 1652, 1657, 1661, 1666, 1668, 1669, 1670, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1679, 1680, 1689, 1693	30*/30*
XVIII	1700, 1706, 1709, 1713, 1716, 1717, 1718, 1719, 1720, 1721, 1724, 1729, 1731, 1736, 1737, 1738, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1749, 1750, 1753, 1757, 1761, 1764, 1765, 1767, 1774, 1778, 1780, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1789, 1792, 1794	40*/40*
XIX	1804, 1806, 1809, 1813, 1814, 1816, 1818, 1822, 1825, 1827, 1829, 1833, 1837, 1839, 1841, 1844, 1845, 1846, 1847, 1849, 1850, 1854, 1855, 1867, 1871, 1872, 1874, 1876, 1877, 1878, 1879, 1883, 1884, 1885, 1886, 1888, 1889, 1891, 1893, 1895, 1896	38*/38*

**Zawichost-obelisk-reper ustawiony
w 1901 r. na granicy stref pomiarowych
Wisły (rosyjskiej i austriackiej), z wykutymi
wartościami rzędnych odniesionych do
poziomu Morza Bałtyckiego oraz wzniesieniem
ponad zero łąty wodowskazowej**

"Historia powodzi w dolinie Wisły Środkowej" P. Kuźniar		
Rok	Miejsce wezbrania	Dodatkowe informacje
1697 r. 1813	Kazimierz Dolny - budynek dawnego spichlerza nazywanego dzisiaj „Przetwórnia owoców”	„Dla upamiętnienia niezwykle wysokiego poziomu wód, w szczytowej elewacji budynku (...) wmurowano niewielkie głazy narzutowe, wyraźnie wystające poza płaszczyznę ścian. Środki wypukłości tych kamieni znajdują się na jednakowej wysokości - ok. 5,3 m nad powierzchnią terenu, a zarazem ok. 3,5 m ponad poziomem współczesnego wału przeciwpowodziowego.” Możliwe, że jest to „najstarszy znak powodziowy na Wiśle Środkowej”.
1813 i 1839 (1774, 1787 ?)	Kolonia Raj , na lewym brzegu Wisły w okolicach Solca nad Wisłą - kościółek św. Stanisława	Dwa XVIII-wieczne znaki i ślady powodzi z 1813 i 1839 r., „odniesione wysokościowo do poziomu ceglanego cokołu”. "WODA Z ROKU 1839, KTÓRA MIAŁA MIEJSCE W DNIACH 26 I 27 SIERPNIA POD Solcem, (...)”
1800 r. 1813	Puławy - Dom Pustelnika (wg. Szkicu Kolberga)	"...znak powodzi z 1800 r. pokazany jest jako drugi pod względem wysokości - o 7" (17 cm) wyżej od powodzi z 1839 r."
1808 r.	Gołęb - ściana Kaplicy Loretańskiej przy kościele	WYSOKOŚĆ WODY R. 1808"
1813 r.	Zawichost	„...na spichrzu murowanym Prędowskiego”
	Lęg Rachowski (naprzeciwko Annapola)	„...na słupie narożnym chałupy i na domu...”
	Kolonia Raj (j.w.)	
	Kazimierz Dolny (j.w.)	
	Puławy (j.w.) i okolice: Dom Pustelnika, Dom Sommera, w Wólce Profelskiej, w Górze Puławskiej i Łęgu Bronowickim	5 znaków na przestrzeni 5 km, „Jedynie pierwsze dwa z nich ,wykonane na murowanych ścianach przetrwały dłuższy okres”

	Puławy (j.w.) i okolice: Dom Pustelnika, Dom Sommera, w Wólce Profelskiej, w Górze Puławskiej i Łęgu Bronowickim	5 znaków na przestrzeni 5 km, „Jedynie pierwsze dwa z nich ,wykonane na murowanych ścianach przetrwały dłuższy okres”
	przebieg między Puławami a ujściem rzeki Radomki	14 znaków na przestrzeni 60 km - na budynkach drewnianych w Matygach, w Regowie, W Koźmach (pozostały tylko nazwy na mapach), na kościołach w Wargocinie i w Ryczywole
	Baranów Sandomierski	„na portalu w przedsionku kościoła parafialnego”
	Skotniki	„na terenie kościoła”
	Sandomierz	„na spichlerzu Kamockiego”
	Podole - wieś o ok. 25 km poniżej ujścia Radomki, naprzeciwko ujścia Pilicy	
1839	Warszawa	„Na przestrzeni 5 km rozmieszczono 10 żelaznych tablic umieszczonych na ścianach murowanych domów Powiśla i Pragi (...)”.
1844		„...Wykonano 10 dodatkowych mniejszych tablic, które zawieszono nad poprzednimi(...). Jedyny zestaw takich tablic, który dotrwał do dziś, jest wmurowany „...na domu rządowym z filarami na Pradze (...)”.
1833	Wilków - fragment Małopolskiego Przełomu Wisły stykający się z regionem Kotliny Chodęskiej	„Na teren kościoła prowadzi brama z 1921 r., powstała częściowo przez adaptację dzwonnicy z XIII w. Na tej właśnie części bramy, od strony wewnętrznej, widnieje napis: WYLEW 1833 r. WISŁY.”
1934 r.	Skotniki Zawichost Józefów nad Wisłą	PSH rozmieściła nad Wisłą wiele znaków w formie niewielkich, mosiężnych tabliczek
lata 60-te XX w.	Zawichost Dęblin	PIH-M utrwalił kilka powojennych powodzi za pomocą małych aluminiowych tabliczek

Fot. Piotr Kuźniar

Kazimierz Dolny
otoczek w północnej elewacji spichlerza
Przetwórnia Owoców
oznaczający poziom wód powodziowych z 1697 r.

Fot. Piotr Kuźniar

Skotniki – bolec stalowy i tabliczka z okresu międzywojennego na portalu kościoła parafialnego z lipca 1934 r. Zniszczony znak powodzi z 1813 znajdował się 4 cm niżej.

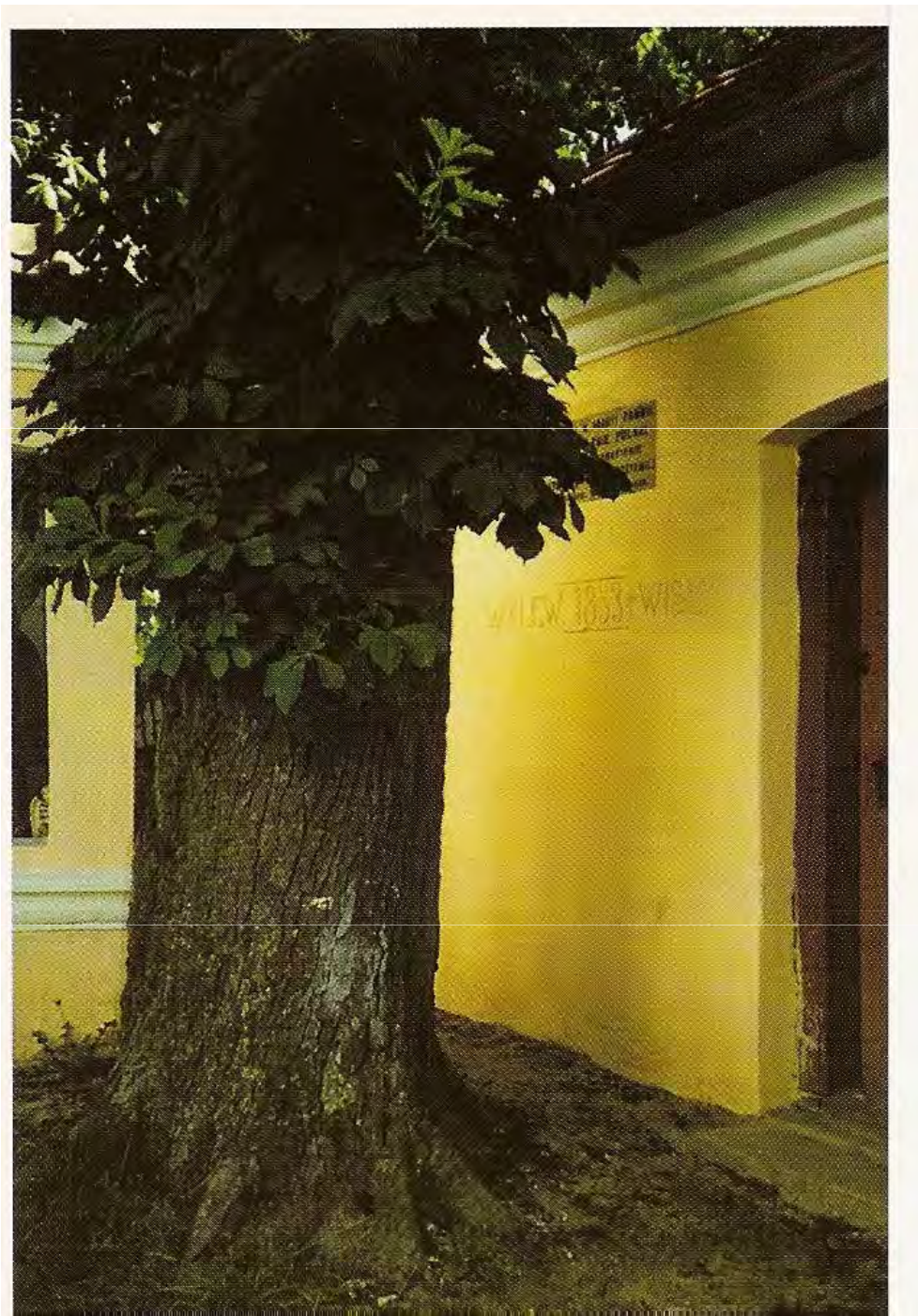
Fot. Piotr Kuźniar

Kolonia Raj pod Solcem – kościółek św.
Stanisława po pracach konserwatorskich

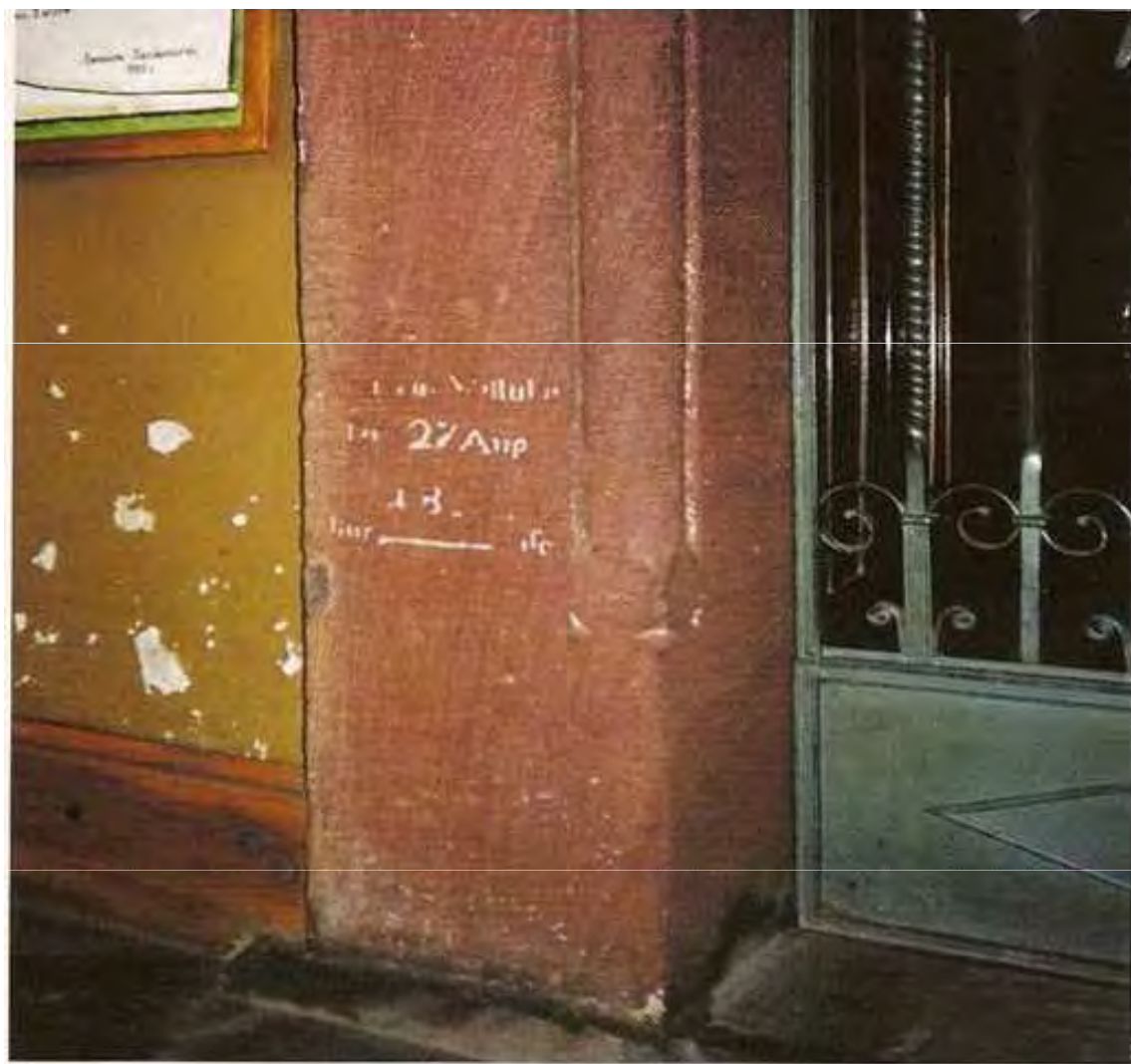
Fot. Piotr Kuźniar

Gołęb – znak powodzi zatorowej z 1808 r.
na ścianie Kaplicy Loretańskiej

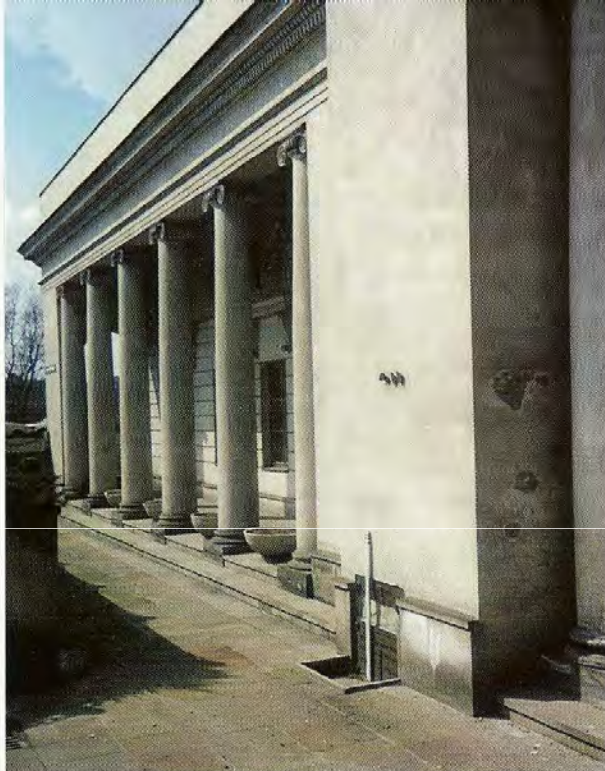

Fot. Piotr Kuźniar

Baranów Sandomierski –
oryginalny znak określający
poziom wody z 27 sierpnia 1813 r.
w kruchcie kościoła parafialnego

Fot. Piotr Kuźniar

**Warszawa- jedyny zachowany
zestaw znaków powodziowych z XIX w.
w formie żelaznych tablic, umieszczonych
na budynku dawnej komory wodnej przy
ul. Kłopotowskiego (d. Szerokiej) na Pradze**

ROK 1813

ROK 1844

22.VII.1934

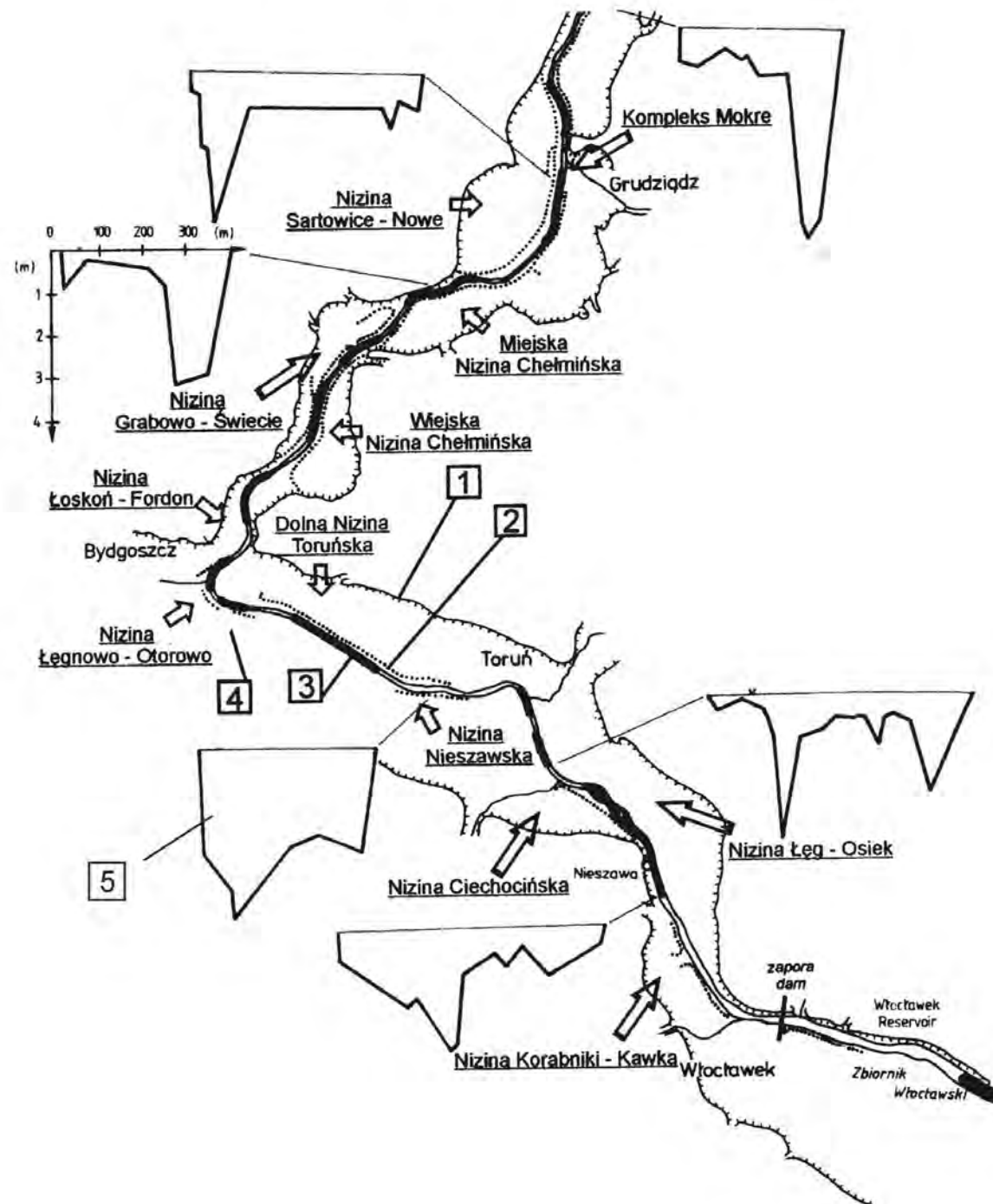
ROK 1947

ROK 1924

WSKAŹNIK POZIOMU WÓD POWODZIOWYCH
W LATACH NAJWIĘKSZYCH WYLEWÓW WISŁY
PRZED WYBUDOWANIEM WAŁU

WSKAŹNIK POZIOMU WÓD POWODZIOWYCH
W LATACH NAJWIĘKSZYCH WYLEWÓW WISŁY
PRZED WYBUDOWANIEM WAŁU

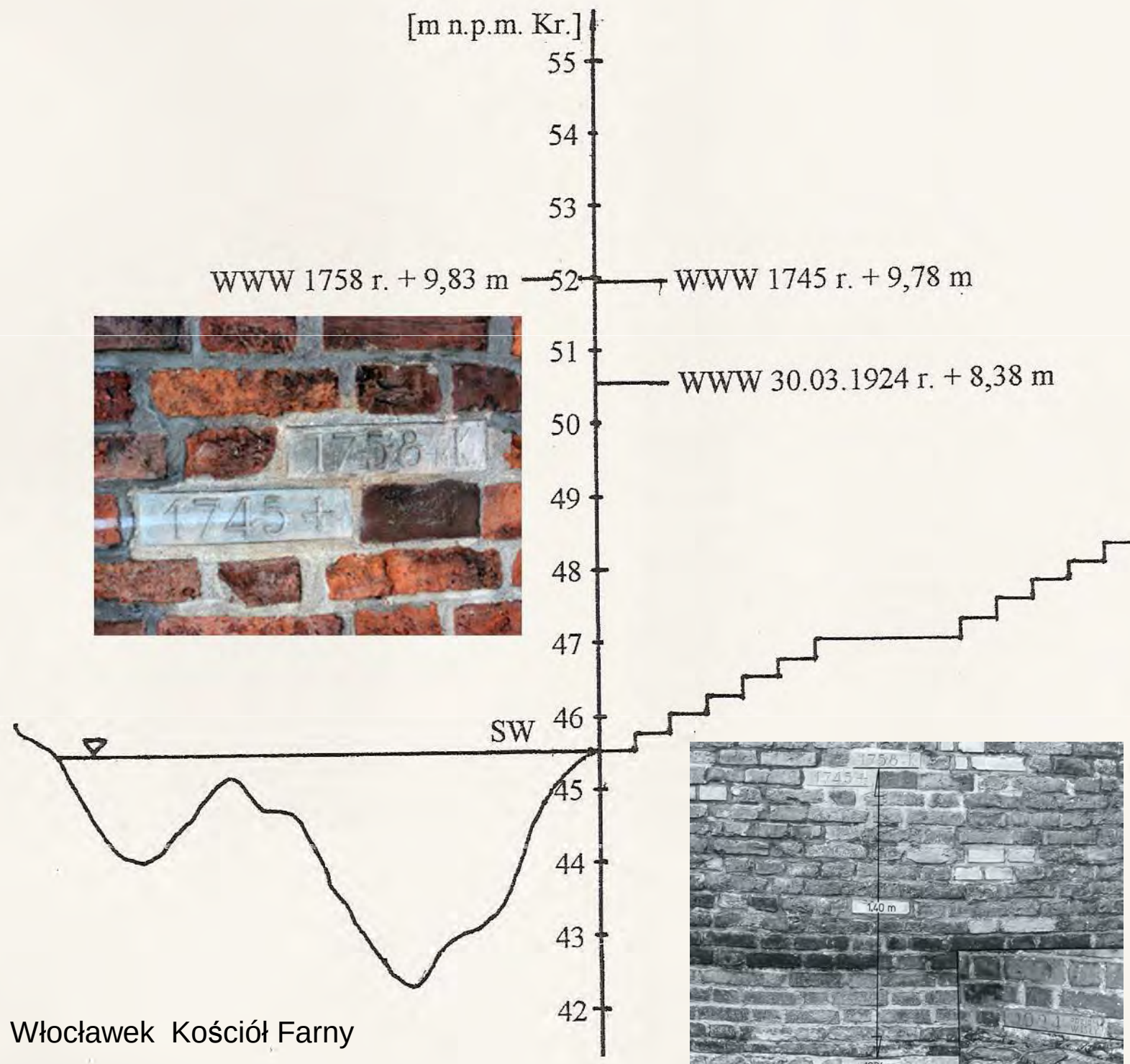
Włocławek km 679,40

A photograph of a brick wall corner. The wall is made of red and grey bricks. A date marker '1924' is visible on the lower part of the wall. A plaque with the text 'FARA Włocławek' is mounted on the wall. The scene is surrounded by greenery, including a large evergreen tree on the right and various plants in the foreground. A paved area and a building are visible in the background.

FARA Włocławek

1924

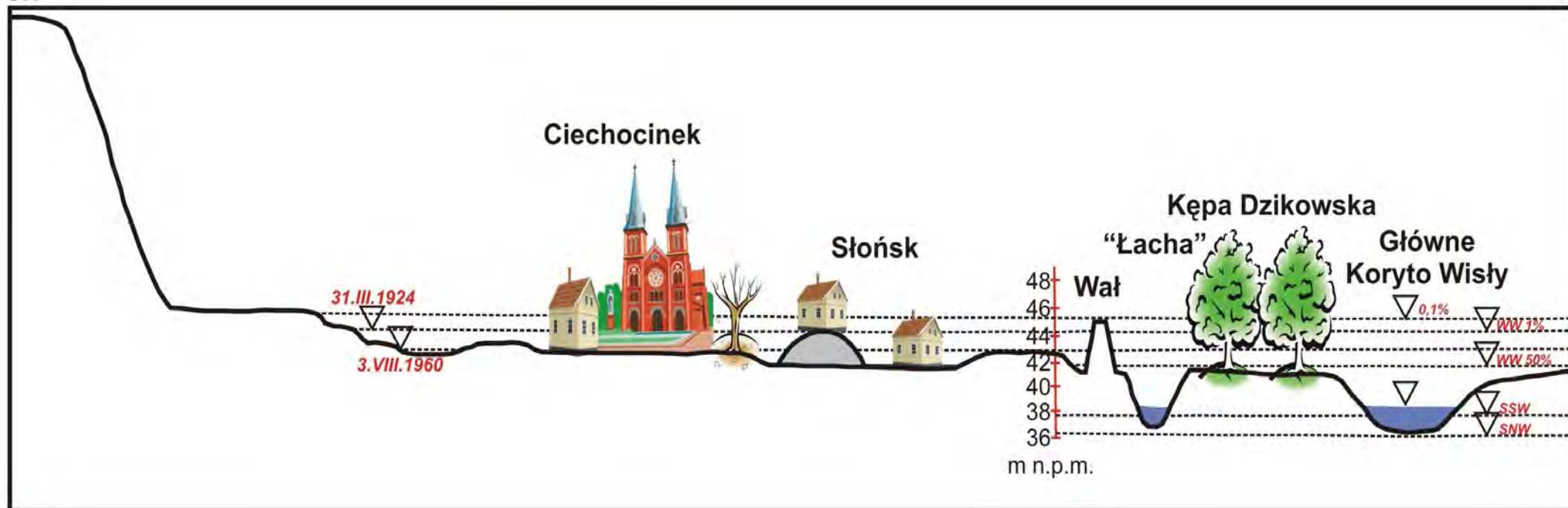
Włocławek Kościół Farny

km 702,40 NIESZAWA

SW

NE

Ciechocinek 1924

Ciechocinek 2006

**Zestawienie źródłowych informacji
o zagrożeniach oraz tablicach
powodziowych Torunia i
Niziny Toruńskiej od
XIV do XIX wieku**

Rok	Informacje na podstawie tekstów źródłowych
1570	„18 lutego najwyższy zaobserwowany stan wody w Toruniu 28 stóp = 42,70 m n.p.m. Kr., odpowiada to WQ ~ 11000 m ³ /s. Spowodowało to zalanie całej Niziny Toruńskiej i Nieszawskiej. Woda uniosła most i przeszło z gruntu zerwała. <i>Po tej powodzi pozostał znak wysokiej wody na Bramie Mostowej.</i> ”
1584	„8 stycznia, kiedy Wisła była pokryta lodem, zaczęła woda tak szybko przybierać, że wszystkie wozy jadące po lodzie zaledwie mogły być wyratowane. Po wieczór nastąpiło pierwsze ruszenie lodu, który rozerwał cały most, z wyjątkiem jednego wycinka na dole, na którym stanęły stłoczone wozy. ! lutego kolejny pochód lodów spowodował, że woda wtargnęła do miasta aż do Bramy Mostowej. 17 lutego wystąpił drugi najwyższy stan w Toruniu 27 stóp i 4 cale = 42,5 m n.p.m. Kr., prowadząc do ponownego zalania całej Niziny Toruńskiej i Nieszawskiej. <i>Po tej powodzi pozostał również znak wysokiej wody na Bramie Mostowej.</i> ”
1719	„16 marca trzecia zaobserwowana wysoka woda w Toruniu, po której pozostaje kolejny znak wysokiej wody na wysokości 26 stóp i 2 cale = 42,19 m n.p.m. Kr., 1 łokieć ~ 0,6 m wyżej niż w 1673 r. Wylew wód Wisły spowodował zalanie całych Nizin Toruńskiej i Nieszawskiej.”
1786	„24 marca nastąpiło wiele przerwania wałów na Nizinie Toruńskiej, co spowodowało, że została ona całkowicie zalana. <i>Po tej powodzi pozostaje znak wysokiej wody w Górsku na murze ogrodzenia kościoła na rzędnej 40,69 m NN.</i> ”
1813	„Latem w czasie ulewnych deszczów szczególnie w sierpniu i wrześniu, wystąpiło znaczne wezbranie, które spowodowało liczne przerwania wałów na Nizinie Toruńskiej (o miejscach brak bliższych informacji).”
1871	„1 marca w Toruniu wystąpił stan wysokiej wody liczony jako współczesne Absolutne Maksimum WWW = 41,78 m n.p.m. Kr., zalaniu uległa znaczna część Nizin Toruńskiej i Nieszawskiej.”
1879	Wskutek zatoru na filarach mostowych w Toruniu uległa zalaniu cała Nizina Nieszawska i część Niziny Toruńskiej.”
+ 1891	Tab.

Znaki wielkiej wody w Toruniu

Budowla	Data powodzi	Opis znaku wielkiej wody
Brama Mostowa, „z czasem przeniesione na mury Starego Miasta w pobliżu mostu drogowego” Górska, 15 km pod Toruniem	18 II 1570	WW = 10,74 m = 42,7 m n.p.m. Kr. (27'11'')
	17 II 1584	WW = 10,56 m = 42,52 m n.p.m. Kr. (27'04'')
	16 III 1719	WW = 10,21 m = 42,17 m n.p.m. Kr. (26'2,5'')
	1 III 1871	WW = 9,79 m = 41,78 m n.p.m. Kr. (24'10'')
	18 II 1879	WW = 9,86 m = 41,69 m n.p.m. Kr. (23'08'')
	13 III 1891	WW = 9,68 m = 41,59 m n.p.m. Kr. (24'10'')
	1786 1813	„...oznaczony na tablicy umieszczonej na murze ogrodzenia kościoła"

1584. DN 17. LUTY. 20' 4"

1719. DN 16. MAR. 26' 2"

+9,80 m. WW

DNIA 18. LUTY 1879.

+ 24' 10" 9,78 m. WW

DNIA 11. MARZEC 1871.

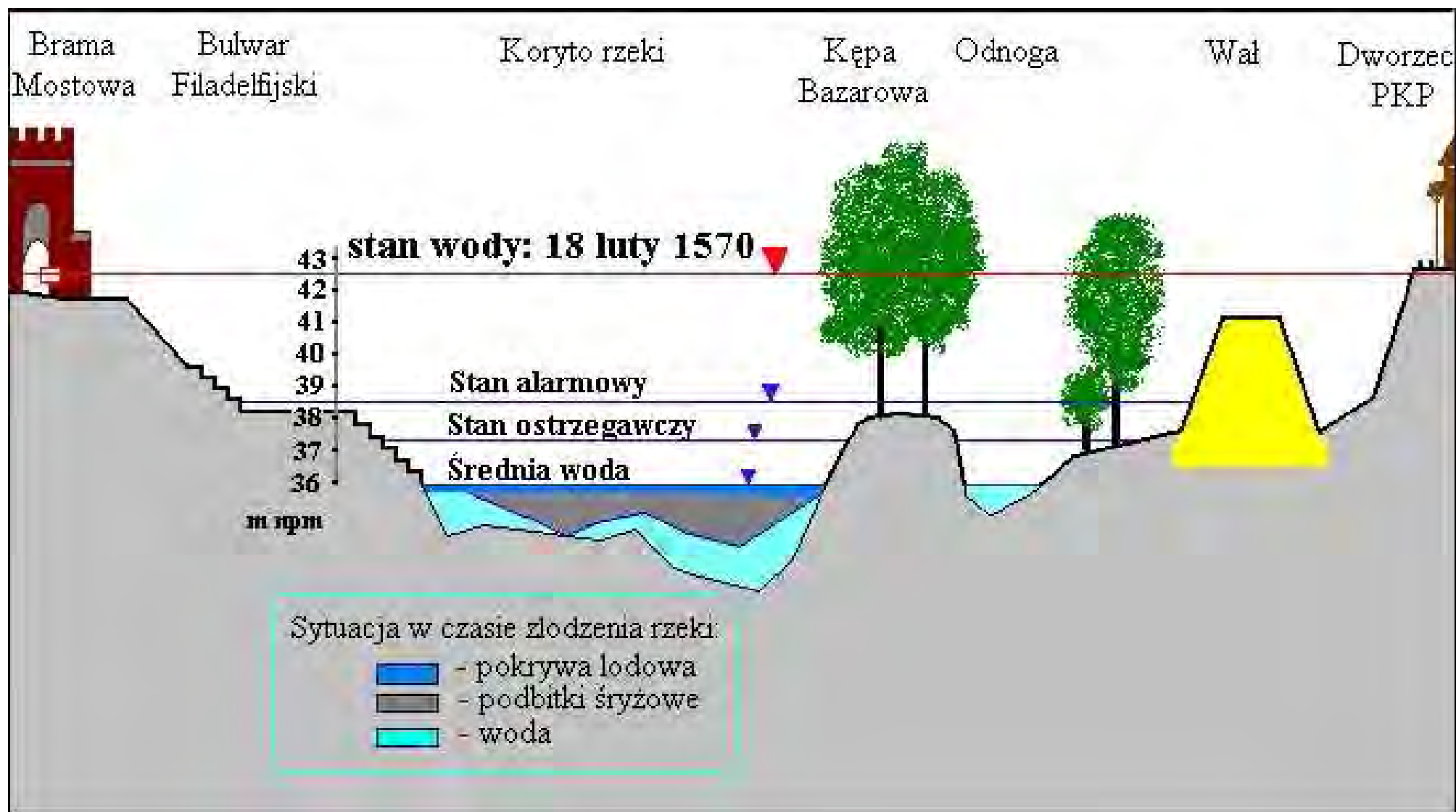
+9,80 m. WW

DNIA 13. MARZEC 1891.

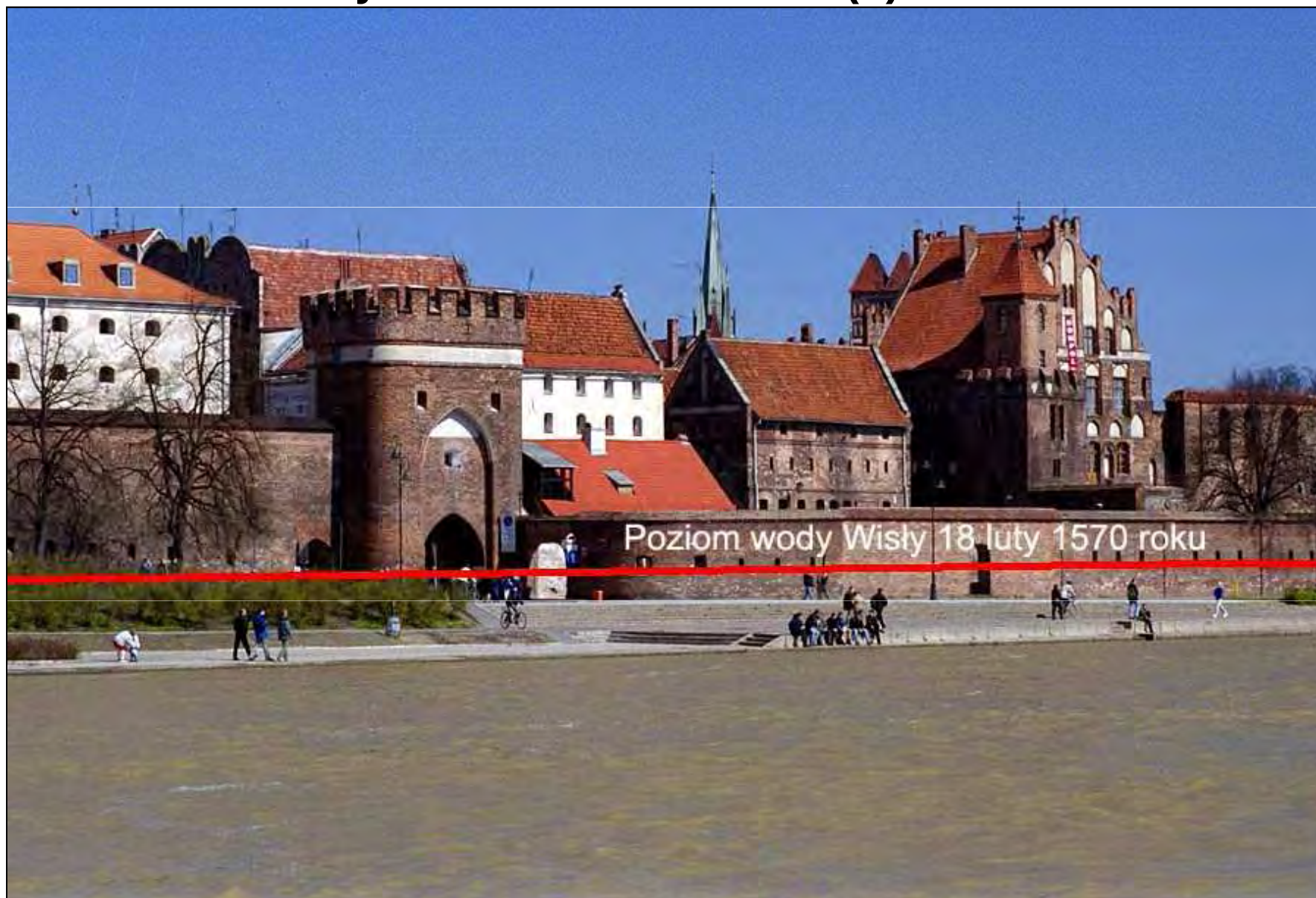
Drewniana łata z okresu II Wojny

18 February 1570 - 11 000 m³/sek (?)

Fot. B.Pawłowski

Lokalizacja znaków wielkich wód

Km 772,35

FORDON, km 774,90

Święty Jan Nepomucen

Patron POWODZIAN

Świecie

Świecie

Świecie

Wodowskaz Biała Góra , km 888,95

Biała Góra km 888,98

Znaki wielkiej wody na Żuławach Wiślanych (za A. Majewskim, 1970)*

Budowla	Data powodzi	Opis znaku wielkiej wody
Baszta Łabędź	11 kwiecień 1829	Znak znajduje się na wschodniej ścianie wieży, przy ul. Rybackie Pobrzeże, nad Motławą, w odległości około 1,4 m nad poziomem terenu
Brama Świętojańska	11 IV 1829	Znak znajduje się wewnątrz bramy po stronie północnej, przy ul. Długie Pobrzeże, nad Motławą, w odległości około 0,84 m nad poziomem terenu.
Wielki Spichrz Królewski	11 IV 1829 24 II 1765 174x 1807 165x	Seria znaków wielkiej wody na południowym narożu spichrza, przy ul. Ołowianka 9, nad Motławą.
Brama Nizinna	11 IV 1829	Znak na południowej stronie bramy, opodal ul. Grodza Kamienna, w odległości 1,6 m nad poziomem terenu.
Kamienna Śluza	11 IV 1829	Znak na wschodniej ścianie śluzy, pod rurociągiem, w sąsiedztwie mostu, łączącego ul. Grodza Kamienna z ul. Redutową.
Kościół w Trutnowach	10-13 IV 1829	Znak na wschodniej ścianie frontowej kościoła, obok wejścia głównego, w odległości około 1,5 metra nad poziomem terenu.
Kościół w Mątowach Wielkich	1878 1837 1825 1639 1613 1606 i inne	Seria znaków wielkiej wody po stronie wschodniej kościoła, w odległości od 1,03 do 1,83 m nad powierzchnią terenu.

Majewski A. (1970), Znaki wielkiej wody w Gdańsku i na obszarze Żuław Wiślanych, Przegląd Geofizyczny, 15.1.

Dziękuję za uwagę